

Länsstyrelsen
Västerbotten

Remissvar

Datum
2019-09-26

Ärendebeteckning
811-6382-2019

1(3)

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar: En konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket

Diarienummer: Ku2019/01308/RS

Remissvaret har sammanställts i samarbete med berörda enheter vid Länsstyrelsen Västerbotten. I nedanstående text där Länsstyrelsen nämns avses, om inte vidare förtydligat, Länsstyrelsen Västerbotten.

Sammanfattning

Länsstyrelsen välkomnar att regeringen tar till sig den internationella kritiken och utreder införandet av en konsultationsordning för det samiska folket. Lagförslaget är ett gott initiativ, men avspeglar inte fullt ut inte den komplexitet som är inneboende i frågan och innehåller ett antal juridiska frågor som behöver förändras innan lagförslaget sätts i en praktisk verklighet. Delvis handlar det om vilka företrädare som ska konsulteras. Länsstyrelsen uppfattning är också att man underskattat den påverkan detta kommer ha för myndigheter, särskilt i norra Sverige. Det råder fortfarande oklarheter kring mervärdet av att införa konsultationer parallellt med existerande samråd. Slutligen är det troligt att denna konsultationsordning där samerna ses som en homogen grupp skapa konflikter. Mot bakgrund av detta avstyrker Länsstyrelsen förslaget.

Inledande kommentarer

Länsstyrelsen bibehåller samma position som vid tidigare lämnat remissvar 2017 och avviker i stort ej från denna. Det är positivt att man i detta lagförslag lyft att det är Sametinget som främst bör konsulteras som representant för det samiska folket, vi önskar dock se att man var ännu tydligare här.

Nedan redogörs för kommentarer avseende handläggningstider, konsultationens genomförande och eventuella konflikter.

Handläggning

Det bör återigen nämnas att denna typ av konsultationsförfarande oundvikligen förlänger handläggningstiden för en stor mängd ärenden. Särskilt i de nordliga länen där exempelvis stora delar av marken är renbetesland och därmed en särskild angelägenhet för samer. Konsultationsordningen berör också områden som inte tidigare omfattats av samrådsförfarandet såsom kulturminnesvård, biologisk mångfald, traditionell kunskap med mera och detta kommer rent naturligt innebära merarbete. I Västerbottens län finns exempelvis väldigt många kulturmiljöer som är av särskild samisk betydelse och beslut om ingrepp i och/eller tillstånd till

ändring av dessa kulturmiljöer kommer att bli föremål för ytterligare steg i handläggningen och därmed leda till längre handläggningstider.

Gränsdragningen om vad som är av särskild samisk angelägenhet och inte kan komma att försvåra och förlänga handläggningen, särskilt i det initiala skedet. Det kan komma att krävas kompetenshöjande insatser på hela myndigheten för att öka kunskapen om samiska förhållanden och näringar för att säkerställa att ingen samisk angelägenhet förbises. På samma sätt bör det säkerställas att kompetens och resurser också finns hos Sameting och ev övriga parter som kan komma att konsulteras. Kvaliteten på konsultationsförfarandet ökar om båda parter är kvalificerade att ta sig an frågan.

För områden som inte tidigare omfattats av samrådsplikten är det svårt att avgöra i vilken utsträckning ett konsultationsförfarande kommer påverka handläggningstiden.

Konsultation och samråd

Det förefaller risk för extraarbete och otydligheter när konsultationer och samråd som är relativt likartade och delvis avser samma målgrupp ska existera parallellt. Att ha konsultationer i samband med samråden där de samiska representanterna ska ha ett större inflytande över besluten riskerar öka redan inneboende konflikter mellan äganderätt och nyttjanderätt. Det kommer att vara av stor vikt hur staten förmedlar information kring det nya arbetssättet med konsultationer i ett inledande skede.

Sametinget bör vara den part som deltar i konsultationerna. Konsultationerna ersätter dock inte samebyarnas rätt till samråd i de ärenden som berör dem enligt annan lagstiftning. Samerna är enligt Sveriges grundlag ett folk, en etnicitet, som med tiden har förändrats till att idag inte vara en homogen grupp inom den svenska jurisdiktionen. Samer finns, förutom inom rennäringen, i alla delar av samhället och i alla delar av landet och framträder i olika roller. Om Sametinget är den part som konsulteras minskar risken för de olika möjliga intressekonflikter som kan uppstå om olika enskilda som representerar olika samiska intressen eller grupper ställs mot varandra.

Länsstyrelsen ser att det skulle kunna bli aktuellt med konsultation i en mängd olika ärenden, men att kravet på särskild betydelse är att ärendet ska angå just samerna. Det är länsstyrelsens uppfattning att sametinget är den instans som bäst kan bedöma huruvida en fråga eller ett ärende är av särskild betydelse för samerna.

Om konsultationer förbehålls staten (inkl. dess företrädare) och Sametinget (inkl. dess företrädare) upprätthålls statusen på konsultationerna samt att det främjar allmänna samiska intressen. En sådan modell torde även bidra till att enklare uppbygga rutiner och praxis i dessa ärenden, vilket gynnar myndigheternas handläggning. Den kunskap och information som produceras i konsultationerna bör dessutom bidra till att minska konflikterna mellan olika intressen i samhället och dess utveckling.

Länsstyrelsen tror att ytterligare markintressekonflikter riskerar skapas om lagförslaget tillåter andra organisationer/sammanslutningar yttra sig i konsultationen.

Av remissen framgår att konsultation ska ske tills enighet eller samtycke uppnås eller till dess att någon av företrädarna konstaterar att det inte är möjligt. När konsultation sker i ett specifikt ärende ser vi att det kan bli problematiskt att i den situationen inte föregå ett myndighetsbeslut. Det borde klart formuleras att enighet eller samtycke borde fokuseras på att uppnås för *utgångspunkterna* för själva ärendet och inte *ärendet* i sig.

Resurser

I kapitel 9.3.2 nämns att påverkan bör vara begränsad och rymmas inom befintliga budgetramar. Det är möjligtvis sant för de områden som redan genomför samråd, men för övriga områden kommer konsultationsordningen leda till en betydligt ökad arbetsbelastning, särskilt i det initiala arbetet som beskrivet ovan.

Vidare är det av största vikt att konsultationslagen, om den träder i kraft, följs upp och utvärderas.

Mot denna samlade bakgrund avstyrker Länsstyrelsen lagförslaget såsom det är utformat i dagsläget.

I detta ärende har landshövding Magdalena Andersson beslutat. Utredare Susanna Lantz har varit föredragande.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Magdalena Andersson
Landshövding

Susanna Lantz
Utredare